

Макєєв О.С.

здобувач вищої освіти 4-го курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Кисельов А.О.

кандидат юридичних наук, доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності ФПФПКП Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

**ПРОБЛЕМИ ЩОДО ЗАКОНОДАВЧОГО ВИЗНАЧЕННЯ ОСІБ,
ЯКИХ МОЖНА ЗАЛУЧАТИ ДО КОНФІДЕНЦІЙНОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА У БОРОТЬБІ З ОРГАНІЗОВАНОЮ
ЗЛОЧИННІСТЮ**

Досягнення реальних результатів у боротьбі з організованою злочинністю неможливе без здійснення розвідувальної діяльності серед осіб, які готують чи вчиняють тяжкі чи особливо тяжкі кримінальні правопорушення за допомогою осіб, у ході проведення НС(Р)Д. Дослідження показали, що організація використання слідчими конфіденційної співпраці з особами має стратегічний і тактичний рівень [1, с. 340].

На сьогодні у діючому КПК використання конфіденційного співробітництва під час досудового розслідування регулюється лише частково в статтях 272 та 275 КПК. Шляхами покращення цих взаємовідносин може бути внесення змін до чинного кримінально-процесуального законодавства та відповідних міжвідомчих та відомчих нормативних актів у частині уточнення організації використання конфіденційного співробітництва з фізичними особами.

Зокрема, власне законодавча конструкція ст. 275 КПК України уникає тлумачення як самого терміна «конфіденційне співробітництво», та основні вимоги (критерії), дотримання яких є необхідною умовою залучення конкретної особи до такої співпраці, за винятком певних обмежень щодо осіб, діяльність яких пов'язана з розголошенням конфіденційної інформації професійного характеру. Таким чином, без належного тлумачення та доктринального розуміння сутності цього інструменту доказування було б неправильно будувати правову площину його використання.

Так, згідно зі ст. 275 КПК під час проведення НС(Р)Д слідчий має право використовувати інформацію, отриману внаслідок конфіденційного співробітництва з іншими особами, або залучати цих осіб до проведення НС(Р)Д дій у випадках, передбачених КПК [2]. Особи, які підтримують конфіденційні відносини з правоохоронними органами, можуть надавати допомогу та свої послуги, використовувати свої можливості при проведенні окремих НС(Р)Д, а також брати особисту участь в їх здійсненні. Відсутність у

законодавстві визначення суб'єкта, яке встановлює та використовує відносини конфіденційного співробітництва на стадії досудового розслідування, викликало дискусії серед науковців та практиків, які слушно зазначали, що слідчий органу досудового розслідування не має негласного апарату.

Кримінальний процесуальний закон не закріплює переліку осіб, конфіденційне співробітництво з якими може використовуватися під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, а лише забороняє залучати до конфіденційного співробітництва адвокатів, нотаріусів, медичних працівників, священнослужителів, журналістів, якщо таке співробітництво пов'язане з розкриттям конфіденційної інформації професійного характеру (ч. 2 ст. 275 КПК України).

До конфіденційного співробітництва в індивідуальному порядку залучаються лише особи, незалежно від громадянства (громадянин України, іноземець чи особа без громадянства, який постійно або тимчасово проживає в Україні), національності, статі, майнового, службового та соціального статусу, освіти, членства в громадських об'єднаннях, ставлення до релігії та політичних переконань [3, с. 237].

Вважаємо, що при встановленні та підтримці відносин конфіденційного співробітництва, уповноважені законом суб'єкти зобов'язані враховувати не лише відповідність особи, яка бере участь у такій співпраці вимогам щодо неї, які встановлені та закріплені у відповідних нормативно-правових актах, а й деяким етичним та правовим складовим вимогам цієї діяльності.

Зокрема, слід брати до уваги те, що національним законодавством визначено настання загального віку кримінальної відповідальності саме з 16 років. Враховуючи моральні критерії та виходячи з того, що згідно з законодавством України повна цивільна дієздатність настає з 18 років, пропонується обмежити використання неповнолітніх у конфіденційному співробітництві, закріпивши у Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність» і відомчих інструкціях норми, згідно з якими неповнолітні за відсутності небезпеки для життя та здоров'я залучаються до конфіденційного співробітництва з метою попередження чи розкриття тяжких злочинів, вчинених неповнолітніми [4, с. 125–134].

Підсумовуючи викладене, можна зазначити, що відповідно до чинного законодавства під конфіденційним співробітництвом, слід розуміти встановлення та підтримання негласних відносин з особами, з якими встановлено конфіденційне співробітництво для проведення негласних слідчих (розшукових) дій, виконання завдань державних правоохоронних органів. На наш погляд, до відповідних нормативно-правових актів необхідно внести певні доповнення, які б надавали, регламентували організаційні аспекти використання конфіденційного співробітництва, визначили ознаки та поняття особи, яка може бути залучена до конфіденційного співробітництва відповідно до ст. 275 КПК України.

Список використаних джерел:

1. Мороз С.Н. Напрямки удосконалення законодавчого регулювання організації використання слідчим конфіденційного співробітництва з іншими особами, Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, № 1, 2017, С. 339–348;
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n384> (дата звернення: 05.11.2021).
3. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України : у 4-х т. / за заг. ред. О. Стовби. Харків :Видавнича агенція «Апостиль», 2015. Т. 2. 329 с.
4. Тарасенко В.Є. Інститут конфіденційного співробітництва в оперативно-розшуковому праві: монографія / Тарасенко В.Є., Тарасенко Р.В. Луганськ: РВВЛДУВС, 2009. 176 с.

Масоха В.О.

здобувач вищої освіти 2 курсу ННІП ПФПП Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Паршин Ю.І.

д.е.н., професор, професор кафедри фінансових та стратегічних розслідувань Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

МЕТОДИ ПРОТИДІЇ ВІДМИВАННЮ ДОХОДІВ, ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Проблема корупції та організованої злочинності існувала завжди. Люди весь час хочуть «легких» грошей. На проблему легалізації (відмивання) злочинних доходів в Україні звертається значна увага. Цей процес викликаний глобалізацією та є її негативним проявом. Після інтеграції України у світове співтовариство, злочинна діяльність, пов'язана з відмиванням доходів, які незаконно отримано, почала стрімко зростати.

Капітал, отриманий таким шляхом, використовується як з метою збагачення організаторів, так і для підтримки їх подальшої діяльності. Через транснаціональний характер даної проблеми, можна зазначити необхідність згуртованості різних держав у сфері протидії цього негативного явища. Заходи протидії злочинцям з боку світової спільноти різко обривають плани та обмежують можливості використання нелегальних доходів.

Не так давно Україна прийняла Закон «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 06.12.2019 року [1]. Настання кримінальної відповідальності за відмивання